

PER MAIL

Aan

de voorzitter van de voorbereidingscommissie regionale samenwerking

Drechtsteden

Dhr. drs. W. Deetman

Gemeente Sliedrecht

Industrieweg 11

3361 HJ Sliedrecht

Postbus 16

3360 AA Sliedrecht

Geachte heer Deetman,

Telefoon **14 0184**

gemeente@sliedrecht.nl

www.sliedrecht.nl

In een eerste reactie op het rapport 'Verstandig versterken' van Berenschot, heeft onze raad aangegeven, dat een aantal regionale dossiers dankzij onze gezamenlijke inspanning – en daarmee niet ondanks - op de rol is komen te staan. Hiervoor heeft zij verwezen naar een tweetal gezaghebbende voorbeeldresultaten gericht op sociaaleconomische versnelling van de Drechtsteden, namelijk de groeiagenda en de mobiliteitsagenda. De raad heeft daarbij vastgesteld dat ze met de ambitie en effectiviteit die hierin samen is getoond verder wilde werken aan de Drechtstedensamenwerking.

Datum
25 januari 2019

Betreft: reactie op
'Consultatieversie
eindnotitie
Vorbereidingscommissie
toekomst regionale
samenwerking'

Hierin was - aldus de raad - zeker periodiek onderhoud noodzakelijk en waren modelmatig aanpassingen gewenst in termen van effectiviteit en efficiency. Maar voor de raad bleef het huidige democratisch gelegitimeerde model de basis waaruit het Drechtstedenmodel kan worden geoptimaliseerd:

Bijlagen
--

- met daarin de Drechttraad vooral kaderstellend en daarnaast logistiek en organisatorisch beperkt;
- met daarbij het DSB in strategische positie om slagkracht te organiseren en te vertegenwoordigen door handhaving in huidige omvang en samenstelling;
- met een beperkt aantal programmalijnen (waarbij het goede wordt behouden in de vorm van bedrijfsvoering en sociaal);
- met verdere intensivering van de Drechtsteden-samenwerking via de groeiagenda op het ruimtelijk-economisch terrein (beperkt tot de drie thema's economie, wonen en mobiliteit die elk met variabele governance kunnen worden doorontwikkeld);
- en met de bereidheid om - ook financieel - in te stemmen met het tijdelijk overdragen van bevoegdheden bij projecten met een kop en een staart.

Uw kenmerk
--

Ons kenmerk

Uw brief van
--

Afdeling
Staf

Telefoon direct
06 5187 1646

Behandeld door
E. Drijkoningen

Vanuit deze politiek-bestuurlijke randvoorwaarden hebben wij in de afgelopen weken binnen het college en met de raad gesproken over de 'Consultatieversie van de eindnotitie Vorbereidingscommissie toekomst regionale samenwerking', hierna te noemen de 'eindnotitie'.

Wij stellen naar aanleiding hiervan het volgende vast.

1. De uitgangspunten van de eindnotitie

1.1. Uw voorstel

- Splitsing van de huidige GR:
 - in een zware GR voor 'sociaal' en 'bedrijfsvoering' (waarin - in het verlengde van de huidige regeling, maar met optimalisatie en differentiatie - taken en bevoegdheden worden overgedragen);
 - in een lichte GR waarbinnen - vanuit het principe van onderop - met gezamenlijke krachtig optreden vanuit en door de zeven gemeenten de groeiagenda naar realisatie wordt gebracht.
- De raden besluiten op voorstel van de colleges van BenW via een stappenplan of en zo ja, hoe verdere samenwerking binnen de groeiagenda gaat plaatsvinden.
- Deze samenwerking van onderop wordt gevoed door vijf kernwaarden: (1) elkaar aanspreken, (2) respect voor onderlinge verschillen, (3) solidariteit als basis, (4) niet praten, maar doen en (5) en niet alles in de mal van één oplossing of één aanpak.

1.2. Onze algemene reactie op de uitgangspunten

De eindnotitie is complex van opbouw, bevat ingewikkelde zinsconstructies en is in zijn taalgebruik af en toe diffuus en daardoor mogelijk zelfs niet consistent. Dit komt het noodzakelijke draagvlak voor de veranderingen die de commissie voorstaat niet ten goede. Een redactieslag is dus dringend gewenst.

Onze raad heeft in de boven geformuleerde politiek-bestuurlijke randvoorwaarden ook impliciet bedenkingen geuit bij een voorstel tot afsplitsing van de huidige zware GR met een lichte GR voor alleen de groeiagenda. Periodiek onderhoud was zeker noodzakelijk: het vet eraf, de logistiek versimpeld, bestuurlijke drukte gestroomlijnd, korter bij de raden en colleges, etc. Maar na dit onderhoud zou het model er weer kunnen staan voor een volgende periode, ook voor de groeiagenda.

Zoals destijds al door raad aangegeven en zoals onze vertegenwoordigers ook in de voorbereidingscommissie hebben toegelicht, was en is de huidige structuur zo slecht nog niet. Het heeft politiek gewogen en democratisch gelegitimeerde 'checks en balances' en is ingevuld met een stevig governance-model. Het biedt een forum voor raadsleden om elkaar te ontmoeten en aan te spreken en levert daardoor een positief effect op het gemeenschappelijk gevoel voor en belang bij de Drechtsteden. En het heeft met onvolkomenheden toch geleid tot politiek resultaat in de vorm van de groeiagenda en de daarmee nu al gerealiseerde ontwikkelingen.

Wij maken ons dan ook zorgen over de voorstellen om de groeiagenda meervoudig lokaal – via wat we hierna ook noemen een lichte Wgr - in te richten. In tegenstelling tot de geldende 'zware GR', zal het commitment in een 'lichte GR' makkelijk worden opgeheven indien er zaken onder druk komen te staan, bijvoorbeeld als lokaal prioriteiten gesteld moeten worden; ook bij ons is het hemd wel eens nader dan de rok. We hebben dat commitment mede om die reden overgedragen aan de zware GR. Wat is het handelingsperspectief om deze kwetsbaarheid in de lichte GR te verkleinen?

De eindnotitie redeneert, dat dit commitment afgedwongen wordt omdat raden en colleges korter op de collectieve vraagstelling van de groeiagenda en op de hieruit voortvloeiende gezamenlijke verplichtingen zitten. We vragen ons af, hoe de provincie de kwetsbaarheid van het commitment van de lichte GR gaat wegen ten opzichte van het gebonden commitment dat we nu samen via de zware GR aan de groeiagenda hebben gegeven.

Wordt dit helderder door meer kaders en controle mogelijkheden voor onze raden? En wordt dit helderder als een lokale raad een coördinerend wethouder van een andere gemeente ter verantwoording kan roepen en/of controleren?

Als we de intentie van de eindnotitie langs de kaders van de raad leggen, dan trekken wij de volgende conclusie, waarbij ✓ staat voor 'voldoende' en X voor 'nog onvoldoende'.

- X ... de Drechttraad vooral kaderstellend en daarnaast logistiek en organisatorisch beperkt;
- X ... het DSB in strategische positie om slagkracht te organiseren en te vertegenwoordigen door handhaving in huidige omvang en samenstelling;
- ✓... een beperkt aantal programmalijnen (waarbij het goede wordt behouden in de vorm van bedrijfsvoering en sociaal);
- ✓... verdere intensivering van de Drechtsteden-samenwerking via de groeiagenda op het ruimtelijk-economisch terrein (beperkt tot de drie thema's economie, wonen en mobiliteit die elk met variabele governance kunnen worden doorontwikkeld);
- ✓... bereidheid om - ook financieel – in te stemmen met het tijdelijk overdragen van bevoegdheden bij projecten met een kop en een staart.

Onze reactie op onderdelen van de geformuleerde uitgangspunten

We doen in deze reactie een poging om – ondanks onze reserves - uw voorstel vanuit de lichte GR te doordenken.

Stappenplan thema's groeiagenda alleen voor lichte GR

Uit een oogpunt van consistentie van scheiding tussen zware en lichte GR, dient het genoemde stappenplan enkel opdrachten voor verdere uitvoering van de groeiagenda via de lichte GR te kunnen genereren. Het stappenplan is dus alleen van toepassing voor de lichte GR en derhalve niet voor de zware GR.

2. De groeiagenda

2.1. Uw voorstel

- De Woonvisie Drechtsteden, inclusief een lokaal uitvoeringsplan dienen op uiterlijk 01-07-2019 door de raden te zijn vastgesteld; daarna gaan de portefeuillehouders wonen in onderlinge afstemming aan de slag met de lokale uitvoering.
- De portefeuillehouders economie stellen een Economische visie op die door de raden wordt vastgesteld en door de portefeuillehouders wordt uitgevoerd. De uitvoering geschiedt voor een deel in tripartiteverband met maatschappelijke en private partners.
- De portefeuillehouders mobiliteit vertalen de huidige Bereikbaarheidsagenda in een Mobiliteitsvisie Drechtsteden en voeren die uit, mede in het samenspel met provincie, Rijkswaterstaat en anderen.
- De Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht is een eerste grensoverschrijdende project van twee gemeenten dat van belang is voor realisatie van de gehele groeiagenda. Dordrecht en Zwijndrecht stemmen af met de overige vijf gemeenten bij belangrijke stappen in de uitvoering omdat deze integraal betrekking (kunnen) hebben op de dossiers wonen, economie en mobiliteit.
- Daarentegen wordt voorgesteld om de coördinatie van de externe betrekkingen (voor zowel sociaal als bedrijfsvoering als voor de groeiagenda) te leggen bij de zware GR.

2.2. Onze reactie op onderdelen

Geen nieuwe thema's tot 2021

Dit voorstel vertaalt de prioriteit van de drie thema's in de groeiagenda naar lokale betrokkenheid en onderlinge verantwoordelijkheid. Wij kunnen ons vinden in deze prioriteiten en stellen voor om in 2019 en 2020 stevige ervaring op te doen met deze nieuwe vorm van samenwerking en dus nieuwe thema's (via het voornoemde stappenplan) pas vanaf 2021 op de besluitvormingsagenda te plaatsen.

3. Consequenties voor besluitvormingsgremia en overleggen

3.1. Uw voorstel

- De portefeuillehouders werken samen in de uitvoering van de groeiagenda; zij maken een visiedocument waarin deze uitvoering verder wordt ingevuld.
- Er komt een bestuurlijk trekker uit de portefeuillehouders ondersteund door een ambtelijk opdrachtnemer via de gemeentesecretarissen.
- De gemeentesecretarissen zijn hierbij verantwoordelijk voor (geschikte) mensen en (voldoende) middelen voor uitvoering van de groeiagenda.
- Er komt een monitoringsgroep die de voortgang bewaakt van de groeiagenda (in brede zin: van de ruimtelijk-economische agenda) met deelname van de bestuurlijk trekkers en de burgemeester van Dordrecht.
- De centrumrol van Dordrecht wordt ingevuld door een krachtige rol in de monitoring, een leidende rol in het bijeenbrengen van menskracht en middelen en in een vertegenwoordigende rol.
- De Drechtraad houdt een rol in de 'ruimtelijk-economische regionale metavisievorming'.
- De Drechtraad vergadert minder (met name rondom sociaal, beperkt voor bedrijfsvoering en incidenteel over ruimtelijke en economische onderwerpen) en de organisatie hieromheen wordt vereenvoudigd.
- Er komt een DSB met vertegenwoordigers van de zeven gemeenten met portefeuilles uit de zware GR en met leden zonder portefeuille, agendatechnisch aangevuld met bestuurlijk trekkers uit de lichte GR.
- De regiosecretaris stuurt de zware GR aan (inclusief de bestuursondersteuning hiervoor) en is het gezicht van de regio (ook naar buiten).

3.2. Onze algemene reactie

De eindnotitie legt een belangrijk primaat bij gemeentesecretarissen. Het is evident dat zij een rol hebben in de organisatie van gemeenschappelijke uitvoering in de lichte GR, maar dat behoeft in de bestuurlijke eindnotitie geen verdere gedetailleerde uitwerking. We stellen wel al bij voorbaat vast, dat het 'elkaar aanspreken' in ONS-D een steviger positie moet krijgen; dit voorkomt competentiediscussies en verschillen in de posities voor de hierin deelnemende gemeenten.

Met nadruk wijzen wij op uw voorstel over het alloceren van middelen door de gemeentesecretarissen. Dit is nog steeds een bestuurlijke bevoegdheid en voorstellen hiervoor zullen via de respectievelijke portefeuillehouders en bestuurlijk trekkers dienen te worden ingediend bij de colleges en (eventueel) via hen dienen te worden doorgeleid naar de raden.

In uw voorstel ontbreekt ook de bestuurlijke legitimatie en de vertaling hiervan naar een gelegitimeerde governance. Wie stelt een jaarplan op, wie controleert, wie accordeert, wie krijgt het geld, waar blijft geld, etc. Een 'blackbox' in de eindnotitie die verdere verheldering behoeft. Kortom, hoe is de beoogde noodzakelijke betrokkenheid van lokale raden of de Drechtraad die uiteindelijk over de middelen en verantwoording gaat?

3.3. Onze reactie op onderdelen

Voorzitterschap monitoringsgroep

De burgemeester van Dordrecht is beoogd voorzitter van de monitoringsgroep. Wij adviseren om dit voorzitterschap te leggen bij de voorzitter van het DSB, zodat die ook via de monitoring van de ruimtelijk-economische agenda als verbindingsofficier tussen lichte GR (voor de groeiagenda) en zware GR (voor de sociale agenda) kan optreden (overigens zonder dat daarmee een onderdeel van de zware GR wordt).

De rol van de Drechtraad in de lichte GR

De Drechtraad krijgt in de eindnotitie een rol in de 'ruimtelijk-economische regionale metavisievorming'. Voorzover wij het begrip 'ruimtelijk-economische regionale metavisievorming' kunnen duiden, begrijpen wij niet waarom deze rol in de zware GR past. De lichte GR gaat uit van het primaat bij de zeven colleges en raden. Dat betekent dat daar deze (nader toe te lichten) visievorming kan (en moet) plaatsvinden.

Wij kunnen ons voorstellen dat de gezamenlijke raden een of twee keer per jaar bij elkaar komen om de monitoringsresultaten te bespreken en om op basis hiervan de visievorming aan te scherpen of verder te ontwikkelen.

We erkennen dat de huidige praktijk van de Drechtraad en de vergaande rolinvulling door regiofracties rolverwarring in de hand werkt. Het aanbrengen van meer scherpste in de diverse rollen van lokale raden, Drechtraad en DSB en het benoemen van eigenaarschap is daarin een belangrijke randvoorwaarde.

De beperkte vergaderfrequentie van de Drechtraad in de zware GR

Het verlagen van de vergaderfrequentie van de Drechtraad in de zware GR is naar onze opvatting niet aan de orde voor het onderdeel 'sociaal' dat een aanzienlijk deel van ons budget vergt. Mede ook gelet op de aankomende ontwikkelingen in het sociaal domein, pleiten wij derhalve voor een hogere vergaderfrequentie.

Overigens lijkt het er op, dat in de eindnotitie de Drechtraad als veroorzaker van vertragingen wordt gezien; wij delen dat beeld niet.

De samenstelling van het DSB kan een mix vormen van lichte en zware GR

Wij concluderen uit de onderbouwing in de eindnotitie, dat de (vooralsnog) drie bestuurlijk trekkers voor de thema's uit de groeiagenda samen het dagelijks bestuur van de lichte GR kunnen vormen; de eindnotitie benoemt deze conclusie niet.

De voorzitter van het DSB kan hierin wellicht (zie ook onze eerdere opvatting over diens rol in de monitoringsgroep) een verbindende rol vormen richting het DSB van de zware GR. Door de portefeuilles van de lichte en zware GR te verdelen over de zeven gemeenten ontstaat een personele unie die in staat is om de gezamenlijke belangen van beide GR-'s c.q. van de Drechtsteden te benoemen om vervolgens via de 'eigen' GR actie te ondernemen (zoals bijvoorbeeld voor lobby en externe betrekkingen, zoals al eerder toegelicht).

4. Conclusie

Wij hebben de uitgangspunten en consequenties van de eindnotitie goed doordacht en hebben daarop in deze brief constructief willen reageren. Tegelijkertijd vinden wij ook, dat we transparant moeten handelen en zijn van mening dat als wij instemmen met het voorliggend advies, wij ook moeten instemmen met de gevolgen hiervan en deze volledig zullen moeten effectueren. Afhankelijk van de verwerking van onze reactie in het eindvoorstel van de voorbereidingscommissie en de weging hierna, kunnen wij pas een definitief oordeel vellen.

Wij willen u hierbij meegeven, dat een vorm van experimenteren met het gedachtengoed binnen de huidige GR - om daarmee de consequenties van het voorgestelde model beter te kunnen beoordelen, bijvoorbeeld voor het onderwerp wonen - voor ons een basis biedt om later met voldoende draagvlak tot een aanpassing van het model te komen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Sliedrecht,
De secretaris, De burgemeester,

H.F. van Breugel

drs. A.P.J. van Hemmen